

NRO 14041 Kållandsö skärgård - Lidköpings kommun Område av riksintresse för naturvård **Områdesnummer:** NRO 14041 **Områdesnamn:** Kållandsö skärgård **Kommun:** Lidköping **Kartblad:** 9C SO, 9D SV **Area:** 6762 ha **Naturgeografisk region:** 22a, Götalands centrala slättbygder, Vänerslätterna. **Kust/havsregion:** - **Regionsindelning av sjöar och vattendrag:** - **Agrara kulturlandskapsregioner:** - **Landskapsformer:** Skärgård, kullig terräng med relativ höjd 20-50 m. **Riksvärde:** Landskapstyp Naturtyp Vegetationstyp Arter **Geologi** Skärgårdslandskap Fauna, flora

Värdeomdöme: Stor sötvattensskärgård i sprickdalslandskap med kala fågelskär längst ut och med tall- eller lövskogsklädda öar mot land. Variationsrik geologi med grönstenstråk som ger upphov till traktvis rik flora. I området finns allt från exponerade stränder till skyddade vassvikar och det har en rik fågelfauna. **Huvudkriterier:** A, B **Stödskriterier:** Storlek, mångformighet, naturlighet, kontinuitet, representativitet, säregenhet, funktion. **Förutsättningar för bevarande:** Skogsbruk med fortsatt stor naturvårdshänsyn i skyddsvärda biotoper i skogen och i områden där förutsättning för dessa finns. Strandområden och vissa öar lämnas till fri utveckling. Igenväxning förhindras på mindre öar och skär. Friluftslivet kanaliseras till de mindre känsliga delarna. Bibehållen karaktär av oexploaterat område. Naturvärdena i skärgården påverkas negativt av bl.a. muddring, markavvattning samt olämpligt lokaliserad och anpassad bebyggelse och andra anläggningar. Ett annat hot mot naturvärdena är de ökande störningarna från det rörliga friluftslivet och regleringen av Vänern med höga vattenstånd under vegetationsperioden. **Säkerställande och internationell status:** Större delen av området är naturvårdsområde. Delar av Kållandsö skärgård ingår i Natura 2000 (art- och habitatdirektivet). Inom skärgårdsområdet finns 11 st fågelskyddsområden. **Områdets huvuddrag:** Kållandsö skärgård tillhör Sveriges största sammanhängande insjöskärgård och är från ekologisk synpunkt värdefull bl.a. på grund av de stora vattenståndsvariationerna och den kraftiga exponeringen i sötvattensmiljö. Området karakteriseras av en sprickdalstopografi med terrängformerna orienterade i NNO-SSV-riktning. Det s k Rackebymassivet, ett ögongnejsstråk genomsatt av grönstensgångar, utgör berggrunden på stora delar av Kållandsös västsida. De yttre skären har en vegetation präglad av fågelgödning. En zonerings från kala skär i väster till skogklädda öar i öster utmärker området. Hällmarkstallskog dominerar. Vid stränderna finns en öppen och artrik ängsvegetation unik för Vänern med bl a strandbräsma (hotad art), klockgentiana, granspira, kärspira, klockljung, ljungögontröst (hotad art) som gynnas av isgång under vintern och låga sommarvattenstånd. 83 Fågelfaunan hyser arter representativa för såväl utpräglade skärgårdsområden som slättsjöar. Fiskgjuse, lärkfalk, bläsand, knölsvan och havstrut märks bland häckfåglarna. Fågellivet är rikt och representativt för de mer ostörda och opåverkade skärgårdsområdena i Vänern. Särskilt bör Ekens skärgård, Tranebergs skärgård och Rackeby skärgård nämnas. Kållandsö skärgård är ett ekologiskt mycket värdefullt område genom en kraftig exponering i sötvattensmiljö som resulterar i en utpräglad vegetationszonering samt genom ett rikt och för opåverkade skärgårdsområden representativt djurliv. Området är även genom sin mångformighet med mängder av öar, skyddade vikar och badplatser mycket attraktivt för rörligt friluftsliv. Ekens skärgård har en betydande bredd och är starkt splittrad med talrika öar, holmar och skär. En markant glacialmorfologi präglar flera av skären. Vegetationen varierar från kala skär till öar klädda av hällmarks-tallskog eller blandskog. På Stora Eken finns värdefulla rester av ädellövskog med bl.a. ek, lind och en örtrik markvegetation. Fågelfaunan är rik med både utpräglade skärgårdsarter och slättsjöarter. Ekens skärgård har genom sin storlek, mångformighet och rika djurliv mycket stora naturvärden, som förstärks av läget mellan västra Kållands skärgårdar och Lurö skärgård. Tranebergs skärgård är förhållandevis smal och flack, men avbryts här och var av mer småkuperade avsnitt. Zoneringen är tydlig från kala skär och uddar i väster till skogbevuxna områden och vassvikar i öster. Hällmarkstallskog dominerar och i den inre delen av skärgården finns ett betydande inslag av löv, med bl.a. bergesk. Fågellivet är rikt och representativt för ostörda och opåverkade skärgårdsområden i

Vänern. I södra delen finns en värdefull våtmark, Vägsjömyren, med vassar runt Lusthusholmen. Området är mångformigt med stor variation och artrikedom. Bladvassar, starmader, hällar, höggräsfuktängar och tidigare betade strandängar ingår i området. Tranebergs skärgård är genom sin mångformighet, orördhet och representativitet ett vetenskapligt värdefullt exempel på en Vänerskärgård, som till följd av den västliga exponeringen utgör ett intressant komplement till den nordexponerade Ekens skärgård. Rackeby skärgård karaktäriseras av ett stråk av större öar som Klitt, Koön och Långön. Dessa är förhållandevis höga och har delvis branta stränder åt väster. I övrigt finns ett stort antal, vanligtvis låga och flacka öar. Berggrunden består huvudsakligen av grönstenar, som ingår i det s.k. Rackebymassivet. Vegetationen har en tydlig öst-väst-zonering. Hällmarkstallskog dominerar. Kala skär och skyddade vassvikar finns. Fågelfaunan är rik med inslag av både kust- och slättsjöarter. Den speciella berggrunden har gett upphov till en geovetenskapligt särpräglad och värdefull insjöskärgård utan motsvarighet i Vänern. Skärgården är också genom sin mångformighet, bredd och tydliga öst-väst-zonering av stort ekologiskt värde. Landskapsbilden är tilltalande och skärgården är värdefull för friluftslivet. **Anmärkningar:** 1 klass 1-obj, 4 klass 2-obj och 3 klass 3-obj i VMI ingår i området. Området är preliminärt avgränsat. 84

Referenser: Karvik N-G. Larsson B M P. 1972: Översiktlig naturvårdsinventering av Lidköpings kommun. Skaraborgs läns Ornitologiska förening (SLOF): Inventeringar av fågellivet publicerade vid olika tillfällen i tidskriften Grus. Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Mariestad.